

רצונו של נפטר כבודו: צוואה נוטריונית ויתרונותיה

עריכת צוואה אינה משימה העומדת בראש מעיינינו בחיי היומיום, אולם די לחשוב על ההשקעה הרבה בצבירת הרכוש, הנכסים והממון במהלך חיינו – כדי להבין את חשיבותה של הצוואה הנוטריונית

עו"ד ונוטריון אסנת רייך

לא פעם מוצאים עצמם יורשים מחזיקים בצוואות שונות ו/או סותרות זו את זו של אותו מנוח. מצב זה קורה כאשר מצווה עורך צוואה, ולאחר זמן מה משנה את דעתו ועורך צוואה חדשה, לעיתים כזו שסותרת את שנאמר בקודמת. במקרים אחרים, פונים המצווים לעורכי דין חסרי ניסיון ואלו מנסחים עבורם צוואה שאינה חד-משמעית או שהם עורכים ברשלנות צוואות שנופלים בהן פגמים מהותיים ועוד. מקרים מעין אלו ממחישים את נחיצותה של צוואה נוטריונית העשויה למנוע מלחמות כואבות ומיותרות וניהול מאבקים משפטיים מורכבים.

בכל הנוגע לדיני ירושה, העיקרון המנחה את מערכת המשפט בארץ, הוא מילוי רצון הנפטר. אי לכך, המתנגדים לצוואה נדרשים להציג לבית המשפט הוכחות שלאורן תיבחן אמיתותה ומהימנותה. לכן, אדם המעוניין להקטין בבוא הזמן את הסיכוי להתנגדויות לרצונו האחרון, טוב יעשה אם ישכיל לערוך צוואה נוטריונית, שכן תוקפה ואמינותה חזקים לאין ערוך מכל צוואה אחרת, ובית המשפט לא נוטה להטיל בה ספק.

ארבעה סוגי צוואות

בחוק הירושה מופיעים ארבעה סוגי צוואות בעלות תוקף משפטי: צוואה בכתב, צוואה בעל פה, צוואה בפני עדים וצוואה בפני רשות.

צוואה בפני רשות נערכת בפני אחד מהבאים: רשם הירושות, רשם בית המשפט, חבר בית דין דתי או שופט. לפי סעיף 22 לחוק הירושה, לעניין הצוואה – דין נוטריון כדין שופט. לפיכך, צוואה שנערה בפני נוטריון תיחשב כצוואה בפני רשות.

יתרונות הצוואה הנוטריונית

1. היא אינה חייבת להיות בכתב. נוטריון רשאי לאמת צוואה שנמסרה בעל פה על ידי המצווה.
2. היא נחשבת כצוואה שנערכת בפני שופט – חתימת הנוטריון מהווה הוכחה לאותנטיות שלה ולהיותה מייצגת נאמנה את רצון הנפטר.
3. הנוטריון יכול לסייע למצווה להביע את רצונו בדרך בהירה, ברורה ומדויקת, ואף למנוע הוראות סותרות ו/או לא ברורות.
4. בית המשפט נוטה להימנע מפסילת צוואה נוטריונית. במידה שהתקיימו רכיבי יסוד של הצוואה, ולבית המשפט ברור כי זהו רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, תוכשר הצוואה בהחלטה מנומקת, גם אם נפלו בה פגמים צורניים כאלה ואחרים.
5. פסילת צוואה נוטריונית קשה יותר מפסילת צוואה אחרת כיוון שהנוטריון מהווה זרוע של בית המשפט, וככזה, הוא נהנה מאמון של מערכת המשפט.

מעמדה המיוחד של הצוואה הנוטריונית

לצוואה הנוטריונית, אפוא, מעמד מיוחד והיא משוחררת מהקריטריונים הנדרשים בסוגי הצוואות האחרים (נוכחות עדים, הגשה בכתב ידו של המצווה או עמידה בכללים צורניים); מערכת המשפט כבר ידעה מקרים בהם אושרו צוואות נוטריוניות גם כשהוראות המצווה נמסרו טלפונית.

בשל מעמדה המיוחד של צוואה זו, על הנוטריון החתום עליה לעמוד בתקנות הכוללות, בין היתר, את הדרישות הבאות:

1. לברר תחילה אם הניצב בפניו כשיר לעשיית הצוואה, ולתת את אישורו רק כאשר שוכנע שהוא פועל מרצונו החופשי ומבין הבנה מלאה את משמעות פעולתו.
  2. אם המצווה מאושפז בבית חולים או מרותק למיטתו, על הנוטריון לקבל מראש תעודה רפואית עדכנית המעידה על מצבו.
  3. נוטריון המתבקש לערוך צוואה של מצווה אילם, חירש או עיוור נדרש לציין זאת באישורו, לצד הסבר כיצד השתכנע שאותו אדם הבין את משמעות הפעולה.
- במקרה בו מתעורר חשד לניצול או להשפעה בלתי הוגנת של החלטותיו של המצווה, יבדוק הנוטריון את הנסיבות ויצרף מסמכים רפואיים הרלוונטיים ליום עריכת הצוואה. הנוטריון החותם על צוואה, מעניק למעשה אסמכתא וגושפנקא משפטית לרצונו ולכשירותו של המצווה, להיותו חופשי מכל אילוץ או כפייה, ולכך שהוא מבין את מלוא המשמעות של צוואתו על כל השלכותיה.

עו"ד ונוטריון [אסנת רייך](#) מתמחה בדיני משפחה, מקרקעין ונדל"ן ומעניקה שירותי נוטריון.

טלפון: 077-3506400/054-4900489